

کار و جامعه

بیمه
اجتماعی

اولویت‌بندی عوامل موثر بر عدم تمدید بیمه

مورد مطالعه: بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور

چکیده

تحقیق حاضر با موضوع اولویت بندی عوامل موثر بر عدم تمدید بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور انجام شده است، این تحقیق جزء تحقیقات توصیفی بود. همچنین پژوهش حاضر از لحاظ روش جمع‌آوری داده‌ها، تحقیق پیمایشی و به صورت مقطعی اجرا شد و دارای ماهیت کیفی و کمی (آمیخته) بود. جامعه آماری بخش کیفی شامل خبرگانی بود که دارای تخصص علمی و سابقه کاری در حوزه بیمه و آشنا به مقوله بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر می‌باشند. همچنین جامعه آماری بخش کمی شامل بیمه شدگان صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور که در سال ۱۳۹۹ از خدمات این صندوق بهره بردند، بود که به دلیل عدم دسترسی نامحدود در نظر گرفته شد. در بخش کیفی از روش نمونه‌گیری گلوله برفی برای انتخاب نمونه استفاده شد که بر این اساس تعداد ۱۵ نفر خبره انتخاب شدند. براساس نتایج پژوهش، ۱۶ عامل موثر بر عدم تمدید بیمه اجتماعی به کشاورزان، روستاییان و عشایر، مشخص شد که به ترتیب اولویت، سه عامل مهم تأثیر گذار شامل عدم اطلاع رسانی صحیح از خدمات صندوق، وضعیت اقتصادی ضعیف بیمه‌شدگان در پرداخت حق بیمه و فقدان مزایای کوتاه مدت بودند.

کلمات کلیدی: عوامل موثر بر عدم تمدید بیمه اجتماعی، کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور، عدم اطلاع رسانی صحیح از خدمات صندوق

حاتم شکری

کارشناسی ارشد
مدیریت استراتژیک

اعلامیه حقوق بشر
و مقاوله نامه‌های
سازمان بین‌المللی کار،
تأمین اجتماعی را در
زمره حقوق اساسی
انسان‌ها می‌شناسد و از
نظر انجمن بین‌المللی
تأمین اجتماعی، تحقق
عدالت اجتماعی
بدون تأمین اجتماعی
میسر نیست. پدیده
بیمه اجتماعی از مشتقات
تأمین اجتماعی، در پی
حفظ درآمد افراد در
برابر خطر پیری و مرگ
فرد اصلی، خطر بیماری
و از کار افتادگی و خطر
بیکاری شکل گرفت

مقدمه

تأمین اجتماعی مقوله‌ای در حقوق انسانی و حاکمیت ملی در همه کشورهای جهان تلقی می‌شود که با توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و مدنی هر کشور رابطه‌ای مستقیم دارد و از سوی دیگر، از آنجا که قلمرو و ابعاد بیمه‌ای یا حمایتی تأمین اجتماعی در حوزه باز توزیعی بخش عمومی قرار دارد؛ لذا گام بسیار مهمی در تحقق عدالت اجتماعی و امنیت پایدار اجتماعی نیز قلمداد می‌شود (رنانی، ۱۳۷۹).

اعلامیه حقوق بشر و مقاوله نامه‌های سازمان بین‌المللی کار، تأمین اجتماعی را در زمره حقوق اساسی انسان‌ها می‌شناسد و از نظر انجمن بین‌المللی تأمین اجتماعی، تحقق عدالت اجتماعی بدون تأمین اجتماعی میسر نیست. پدیده بیمه اجتماعی از مشتقات تأمین اجتماعی، در پی حفظ درآمد افراد در برابر خطر پیری و مرگ فرد اصلی، خطر بیماری و از کار افتادگی و خطر بیکاری شکل گرفت (گزارش مؤسسه پژوهش‌های برنامه ریزی و اقتصاد کشاورزی، ۱۳۸۳).

تجربه دهه‌های گذشته در بسیاری از کشورها، از یک سو، نشان می‌دهد که گسترش بیمه‌های اجتماعی، از نظر پوشش دهی تمام مشاغل و فعالیت‌های اقتصادی و از سوی دیگر، گسترش دامنه خدمات این برنامه‌ها، از سیاست‌های حمایتی برای استقرار نظام جامع تأمین اجتماعی شناخته شده است. در این میان به دلیل ماهیت متفاوت کار و فعالیت، در مواقعی مانند کار پاره وقت و همچنین مشاغل کشاورزی و روستایی، با دشواری‌هایی مواجه بوده است (شریفی و حسینی، ۱۳۸۸). انواع خطرهای جامعه روستایی، ناشی از وضعیت خاص اکولوژیک و اقتصادی اجتماعی حاکم بر آن است (راوالیون و چادهوری^۱، ۱۹۹۷).

بیمه‌های اجتماعی بازارهای مدیریتی هستند که برای رفع خطرهای دولت‌ها نقش حیاتی در کاهش تهدیدات زندگی کشاورزان دارند (ورنر^۲، ۲۰۰۵). غیر از مشکلات بالقوه کشاورزی، منابع درآمدی خانوارهای روستایی نیز کفاف لازم را برای مقابله با خطرهای معمول ندارند و

فقرای روستایی در برابر این خطرهای آسیب‌پذیرترند (عظیمی، ۱۳۷۹).

از جنبه‌های پر اهمیت بیمه تأمین اجتماعی می‌توان به تحت پوشش قرار دادن از کارافتادگان و سالمندان نیازمند روستایی و ادامه روند حمایت از سایر نیازمندان روستایی اشاره نمود. این در حالی است که مردم روستاها از لحاظ کسب درآمد و امرار معیشت با محدودیت‌های بسیاری رو به رو هستند، چرا که تنوع شغلی در روستاها بسیار کم و فرصت‌های اشتغال محدود است. بنابراین مردم این مناطق از لحاظ اقتصادی و به تبع آن از جنبه روحی و اجتماعی با مشکل مواجه هستند. به عبارت دیگر منابع درآمدی خانوارهای روستایی نیز کفاف لازم برای مقابله با خطرهای معمول زندگی مانند بیماری، بیکاری، از کارافتادگی و یا فوت سرپرست خانوار را ندارند و حتی فقرای روستایی بسیار آسیب‌پذیرترند. لذا در این مناطق دولت‌ها ملزم به اجرای برنامه‌های ویژه هستند (غلامرزاری و همکاران، ۱۳۹۵).

بیمه‌های اجتماعی از بنیادی ترین نیازهای جامعه بشری‌اند که نقش موثری در حفظ و بقای جامعه انسانی و توسعه آن دارند. با این حال، هنوز هم بخش عظیمی از گروه‌های انسانی، از این حق محروم هستند و ضرورت دارد که ساختارهای لازم برای گسترش و ترویج بیمه با توجه به وضعیت جامعه به وجود آید. در این میان، جامعه روستایی و عشایر به واسطه این که سکونت‌گاه بخش عظیمی از جمعیت کشور است و به واسطه وضعیت خاص اکولوژیک و اقتصادی اجتماعی حاکم بر آن، با انواع خطرهای مواجه است و ضرورت و اهمیت بیمه اجتماعی در آن در راستای توسعه همه جانبه و پایدار روستایی بارزتر است (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

این در حالی است که روند بیمه‌گری در تمام نقاط با اقبال یکسان روبه رو نشد. در برخی استان‌ها نزدیک به ۵۰ درصد از جمعیت مشمول، به عضویت بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر درآمدند و در برخی استان‌ها این رقم نزدیک به ۱۰ درصد جمعیت را شامل شده است (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲). که این امر خود باعث کاهش کیفیت زندگی روستایی نسبت به جامعه شهری شده و

1. Ravallion & Chaudhari
2. Werner

مبانی نظری

بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور

بیمه‌های اجتماعی به صورت مجموعه‌ای از راهبردها و برنامه‌ها برای حفظ و بقای جوامع انسانی و توسعه آن‌ها در مناطق مختلف شهری و روستایی انجام می‌شود. در این میان، مناطق روستایی و عشایری به واسطه موقعیت خاص اکولوژیک و اقتصادی اجتماعی جایگاه ویژه‌ای دارند؛ لذا در این مناطق، گسترش حوزه نفوذ بیمه، در معرض توجه قرار گرفته است. صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر عهده دار این مهم، در مناطق روستایی است (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۰).

بیمه شده

بیمه شده سرپرست خانواری است که با پرداخت حق بیمه، حق استفاده از مزایای مقرر را دارد. در این تعریف، بیمه شده‌ای را صرفاً سرپرست خانوار می‌دانند که حق بیمه خود راپردازد. در صورتی که در روستا افرادی زندگی می‌کنند که سرپرست خانوار نبوده؛ ولی با توجه به شاغل بودن و سکونت در روستا، بدون داشتن پوشش بیمه‌ای دیگری می‌توانند از مزایای این بیمه استفاده کنند. از طرف دیگر، شرط سکونت و صرفاً اعلام درخواست برای بیمه شدن، موجب شده است که عده‌ای در سن بالا به امید دستیابی به خدمت مناسب، به بیمه گذاری اقدام کنند؛ اما با خدمات اندک و وضعیت خاص بهره‌مندی از تعهد یاد شده در آئین‌نامه مواجه می‌شوند. در نتیجه، عملاً بهره‌ای از بیمه نمی‌برند و به مرور با آگاهی از دورنمای خدمات صندوق، بیمه خود را تمدید نمی‌کنند (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

عوامل مؤثر بر عدم تمدید بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر

بیمه‌های اجتماعی از بنیادی‌ترین نیازهای جامعه بشری‌اند که نقش مؤثری در حفظ و بقای جامعه انسانی و توسعه آن دارند. با این حال، هنوز هم بخش عظیمی از گروه‌های انسانی، از این حق محروم هستند و ضرورت دارد که ساختارهای لازم برای گسترش و ترویج بیمه با توجه به

به دنبال آن شاهد خروج جمعیت فعال از بخش روستایی و مهاجرت آن به حاشیه شهرها و رها شدن منابع محدود آب و خاک کشور و سرانجام کاهش میزان بهره‌وری تولید در بخش کشاورزی خواهیم بود و از این طریق می‌توانیم با اجرای نظام بیمه اجتماعی کارآمد در جامعه روستایی، بخشی از این چالش‌ها را کاهش داده و از این رهگذر به تثبیت جامعه فعال و ارتقای کیفیت زندگی کمک نماییم که این مهم از جمله جنبه‌های پر اهمیت پژوهش حاضر می‌باشد.

از سوی دیگر انجام این پژوهش برای صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور از این لحاظ ضروری است که در حال حاضر با گذشت بیش از یک قرن تجربه بیمه در کشور، علیرغم دستیابی به موفقیت‌ها و انجام ابتکارات مهم در زمینه ارائه خدمات بیمه‌ای مورد نیاز کشور، هنوز تا دستیابی به نقطه قابل قبول در این زمینه و کسب موقعیت مناسب با پتانسیل موجود در کشور، فاصله زیادی را می‌بایست پیمود که کسب این موفقیت در گرو توسعه و اشاعه فرهنگ بیمه در جامعه می‌باشد. این در حالی است که بر اساس آخرین اطلاعات صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر در سال ۱۳۹۷ تعداد ۱۶۲۹۸۸۷ نفر در کشور تحت پوشش این بیمه هستند که از این تعداد ۴۶۹۱۰۷ نفر بیمه شده غیر فعال منفصل بوده که آمار آن نسبت به سال ۱۳۹۶ به تعداد ۶۱۰۹۶ نفر افزایش یافته است که این مهم سبب نگرانی‌ها و مشغله‌های ذهنی برای مدیران و کارشناسان صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور شده است.

لذا در این مناطق، دولت‌ها ملزم به اجرای برنامه‌هایی ویژه‌ای همچون بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور هستند. لکن علی‌رغم اهمیت این مساله برای کشاورزان، روستاییان و عشایر امروزه شاهد عدم کارآمدی این طرح و عدم تمدید این بیمه در این اقشار هستیم که پژوهشگر با ادراک به این مساله و پیامدهای نامطلوب این مهم بر آن برآمده است تا به بررسی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر عدم تمدید بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور بپردازد.

بیمه شده سرپرست خانواری است که با پرداخت حق بیمه، حق استفاده از مزایای مقرر را دارد. در این تعریف، بیمه شده‌ای را صرفاً سرپرست خانوار می‌دانند که حق بیمه خود راپردازد. در صورتی که در روستا افرادی زندگی می‌کنند که سرپرست خانوار نبوده؛ ولی با توجه به شاغل بودن و سکونت در روستا، بدون داشتن پوشش بیمه‌ای دیگری می‌توانند از مزایای این بیمه استفاده کنند

بیمه‌های اجتماعی به صورت مجموعه‌ای از راهبردها و برنامه‌ها برای حفظ و بقای جوامع انسانی و توسعه آن‌ها در مناطق مختلف شهری و روستایی انجام می‌شود. در این میان، مناطق روستایی و عشایری به واسطه موقعیت خاص اکولوژیک و اقتصادی اجتماعی جایگاه ویژه‌ای دارند؛ لذا در این مناطق، گسترش حوزه نفوذ بیمه، در معرض توجه قرار گرفته است. صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر عهده دار این مهم، در مناطق روستایی است

صندوق ایجاد می‌کند (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

۲. تبلیغات

اجرا نشدن فعالیتهای ترویجی عمومی، به خصوص از رسانه‌های سراسری، برای معرفی این نهاد جدید و فعالیتهای و اهداف آن در فعالیت کارگزاران. با وصفی که از مشکلات آنان گفته شد، به منظور نشر فرهنگ بیمه‌های اجتماعی و تسهیل در پذیرش آن از سوی روستائیان تأثیر گذار است.

دیگر چالش‌های مرتبط با گسترش بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر در کشور به شرح زیر است:

- تعدد و پراکندگی روستاها و کمی جمعیت آن‌ها؛
- نبود شناسایی دقیق نیازهای واقعی روستائیان؛
- نامشخص بودن و بی ثباتی سیاست‌های تأمین اجتماعی در کشور؛
- وجود سازمان‌ها و نهادهای متعدد و موازی یکدیگر، در زمینه برنامه‌های حمایتی و تأمین اجتماعی؛
- موانع و مشکلات فرهنگی و اجتماعی در روستاها و نبود تبیین مناسب آن برای مردم؛
- خویش فرمایی اغلب روستائیان، با توجه به غلبه بهره‌برداری‌های خانوادگی و خرد در روستاها؛
- نامنظم بودن و فصلی بودن فعالیتهای کشاورزی و تأثیرپذیری شدید آن از وضع اقلیمی؛
- تنگناهای مربوط به شبکه ارتباطی و حمل و نقل در برخی نواحی روستایی کشور، به ویژه در مناطق محروم؛
- کم بودن درآمد روستائیان و ناتوانی مالی آنها برای پرداخت حق بیمه؛
- مشکلات آماری و کمبود اطلاعات جمعیتی و اجتماعی؛
- جابه‌جایی فصلی جمعیت بین شهرها و روستاها و مشکلات مربوط به تشخیص دقیق جمعیت ساکن در روستاها؛
- نبود دسترسی مناسب به امکانات وصول حق بیمه و ارائه خدمات؛

وضعیت جامعه به وجود آید. در این میان، جامعه روستایی و عشایر به واسطه این که سکونت‌گاه بخش عظیمی از جمعیت کشور است و به واسطه وضعیت خاص اکولوژیک و اقتصادی اجتماعی حاکم بر آن، با انواع خطرهای مواجه است و ضرورت و اهمیت بیمه اجتماعی در آن در راستای توسعه همه جانبه و پایدار روستایی بارزتر است. بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر کشور، از چند دهه گذشته، در معرض توجه قانون گذاران و برنامه ریزان کشور قرار داشت. در سال ۱۳۸۳، با تشکیل وزارت رفاه و تأمین اجتماعی این محصول به بار نشست و صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر نیز یک سال پس از آن تشکیل شد. این صندوق با تأسیس کارگزاری‌های بیمه، در روستاها و مناطق عشایری به بیمه‌گری اقدام کرد؛ ولی روند بیمه‌گری در تمام نقاط با اقبال یکسان روبه رو نشد. در برخی استان‌ها نزدیک به ۵۰ درصد از جمعیت مشمول، به عضویت بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر درآمدند و در برخی استان‌ها این رقم نزدیک به ۱۰ درصد جمعیت را شامل شد.

بررسی روند قانونی و اقدامات اجرایی بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر نشان می‌دهد که چالش‌هایی در بخش ساختاری و اجرایی و جامعه هدف (جامعه روستایی و عشایری) وجود دارد که در ادامه به صورت مجزا و تفصیل به هر یک از آن، اشاره می‌شود (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

۱. چالش‌های ساختاری

اشاره شد که از ابتدای قانون بیمه‌های اجتماعی به سال ۱۳۰۹ تا تصویب آخرین آیین نامه اجرایی در حوزه بیمه‌های اجتماعی روستائیان و عشایر، بارها شاهد تغییرات اساسی در مفاد قانونی بوده‌ایم و خواهیم بود. در این مجال، چالش‌های آخرین آیین نامه مصوب را بررسی می‌کنیم که صندوق بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر را مکلف به اجرای آن کرده و با استفاده از مفاد آن، صندوق یاد شده با صدور دستورالعمل‌های اجرایی برای بیمه مشمولان اقدام کرده است. در بخش تعریف مشمولان و تعهدات مندرج در متن آیین نامه اجرایی بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر، با وارد زیر مواجه می‌شویم که مشکلات عدیده‌ای را در هر بخش و به طور کلی در سامانه اجرایی و پایداری

تحصیلات است که می‌تواند در برخی ابعاد تاثیرگذار و بر روی برخی دیگر بی‌تاثیر باشد. به طوری که کم بودن اطلاعات، دانش و آگاهی‌های علمی می‌تواند از جمله موانع اصلی توسعه بیمه اجتماعی و همچنین توسعه خدمات مشاوره‌ای و دریافت اطلاعات باشد. در حقیقت سطح تحصیلات عامل مهمی در برقراری ارتباط، اثربخشی خدمات دریافتی، نگرش نسبت به فعالیت‌های مختلف و میزان استفاده از انواع روش‌های مختلف تاثیرگذار می‌باشد (جمشیدی و همکاران، ۱۳۹۱).

۷. آینده‌نگری

اندیشیدن درباره آینده برای کارها و اقدامات کنونی انسان امری ضروری است. واکنش بدون اندیشیدن به آینده امکان‌پذیر است، اما کنش امکان‌پذیر نیست، چرا که عمل نیاز به پیش‌بینی دارد. بدین ترتیب، تصویرهای آینده (آرمان‌ها، مقاصد، امیدها، نگرانی‌ها و آرزوها) پیش‌بینی‌های اقدامات فعلی ما هستند؛ بنابراین امری است که مردم می‌توانند آن را با اقدامات هدفمند خود طراحی کرده و شکل دهند. مردم برای آن که خردمندانه عمل کنند، بایستی نسبت به پیامدهای اقدامات خود و دیگران آگاهی و شناخت کافی داشته باشند (حسینی و مظفری، ۱۳۹۵).

۸. ریسک‌پذیری

واژه خطر یا ریسک در ادبیات به معنای جسارت داشتن یا بروز رفتار یا تمایل به اقدام در جهتی با آینده‌ای نامعلوم است، به نحوی که نمی‌توان نتایج آن را با اطمینان تشخیص داد. حداقل در بروز نتیجه دوگانه آن، یکی از نتایج احتمالی برای فرد بسیار سودمند و دیگری کاملاً زیان بار و یا ترسناک خواهد بود (لیزکوک، ۱۳۸۴).

۹. سطح آگاهی از بیمه اجتماعی

سطح آگاهی از بیمه اجتماعی می‌تواند رابطه مستقیمی با تحت پوشش قرار گرفتن بیمه اجتماعی داشته باشد. در مطالعه شفیع‌زاده و همکاران (۱۳۹۱)، آگاهی روستاییان از بیمه اجتماعی در حد کم ارزیابی شد. در تحقیق ابروانی و همکاران (۱۳۸۵)، از طریق رگرسیون لجستیک نشان

مشکلات مربوط به تعریف روستاها و تمایز شهر و روستا از یکدیگر (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۲).

۳. عوامل فردی

در این قسمت مهم‌ترین عوامل فردی شامل: سن، جنسیت، سطح تحصیلات، آینده‌نگری، ریسک‌پذیری و سطح آگاهی از بیمه اجتماعی مورد بحث قرار می‌گیرند.

۴. سن

یکی از عوامل تأثیرگذار بر توسعه بیمه اجتماعی سن می‌باشد. تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که سن روستاییان و کشاورزان ارتباط مستقیمی با پذیرش نوآوری‌ها و دریافت اطلاعات و خدمات دارد (ابوسامح^۱ و همکاران، ۲۰۱۲؛ بیگدلی و صدیقی، ۱۳۸۹). همچنین سن می‌تواند بر نگرش روستاییان نسبت به دریافت خدمات بیمه اجتماعی و بسیاری از موارد دیگر تأثیرگذار باشد. در تحقیق (شریفی و حسینی، ۱۳۸۸)، متغیر سن با متغیر وابسته یعنی (پذیرش بیمه اجتماعی) دارای وابستگی معنادار می‌باشد. از این‌رو می‌توان بیان کرد سن از جمله عواملی است که می‌تواند بسیاری از فعالیت‌های افراد روستایی را تحت تاثیر قرار دهد.

۵. جنسیت

تفکیک جنسیتی در حوزه‌های مختلف جامعه مثل خانواده، مدرسه، نظام شغلی و غیره همواره مطرح و مورد حمایت بسیاری از گروه‌های اجتماعی بوده است، زیرا منافع بسیاری از این گروه‌های اجتماعی به طور مستقیم و یا غیر مستقیم به این تمایز بخشی گره‌خورده است. لذا همین مسأله تفکیک حوزه اجتماعی زنان از مردان یعنی جدایی جنسیتی، سبب دامن زدن به بسیاری از مسائل مشهود در جهان معاصر شده است (فتحی، ۱۳۹۴). جنسیت نیز می‌تواند از عوامل تاثیرگذار بر توسعه یا عدم توسعه بیمه اجتماعی در میان روستاییان باشد.

۶. سطح تحصیلات

یکی از عوامل تاثیرگذار بر توسعه بیمه اجتماعی سطح

1. Abusamah

بیمه‌های اجتماعی از بنیادی‌ترین نیازهای جامعه بشری‌اند که نقش مؤثری در حفظ و بقای جامعه انسانی و توسعه آن دارند. با این حال، هنوز هم بخش عظیمی از گروه‌های انسانی، از این حق محروم هستند و ضرورت دارد که ساختارهای لازم برای گسترش و ترویج بیمه با توجه به وضعیت جامعه به وجود آید

اندیشیدن درباره آینده
برای کارها و اقدامات
کنونی انسان امری
ضروری است. واکنش
بدون اندیشیدن به
آینده امکان پذیر است،
اما کنش امکان پذیر
نیست، چرا که عمل
نیاز به پیش بینی دارد.
بدین ترتیب، تصویرهای
آینده (آرمان‌ها، مقاصد،
امیدها، نگرانی‌ها و
آرزوها) پیشران‌های
اقدامات فعلی ما هستند؛
بنابراین امری است
که مردم می‌توانند آن
را با اقدامات هدفمند
خود طراحی کرده و
شکل دهند. مردم برای
آنکه خردمندانه عمل
کنند، بایستی نسبت به
پیامدهای اقدامات خود و
دیگران آگاهی و شناخت
کافی داشته باشند

۱۲. عوامل ترویجی

موفقیت هنر برقراری ارتباط و ترویج فناوری‌های نوین به مناطق روستایی معمولاً دارای ماهیت غیر ملموس و غیربصری است. همچنین استفاده روستاییان از خدمات ترویجی در کشورهای آسیایی صرفه‌جویی در هزینه‌ها را به دنبال داشته است. پس توانایی در برقراری ارتباط و ارائه خدمات ترویجی و آموزشی می‌تواند صرفه‌جویی در هزینه‌ها را در جوامع روستایی به دنبال داشته باشد. بیمه اجتماعی در مناطق روستایی، به ویژه در مناطق با توسعه انسانی پایین، فعالیت نوظهوری است و نیازمند شناساندن ابعاد مختلف به جامعه هدف است. در این میان، تبلیغات روشن و صریح، از مجاری مطمئن، ارتباطات مؤثر در جامعه روستایی و عشایری است. نبود تبلیغات کافی از مجاری معتمد جامعه هدف، توسط مجریان بیمه، موجب شده است تا مزایای وجود بیمه برای افراد روستایی و عشایری به خوبی روشن نباشد، همچنین در این شرایط، اعتماد لازم به کارگزاران ایجاد نشده و در نتیجه نسبت بیمه‌شدگان به جمعیت هدف در سطح پایین باقی می‌ماند، لذا در جاهایی مشاهده می‌شود که با وجود فراهم بودن بسترهای اجرایی و توانمندی اقتصادی، رغبتی به بیمه‌گذاری در افراد نیست و دلیل آن کم اطلاعی و روشن نبودن مزایای بیمه است (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۱).

۱۳. عوامل قانونی

یکی دیگر از عوامل مؤثر بر عدم توسعه بیمه اجتماعی در میان روستاییان عوامل قانونی می‌باشد. در مطالعه (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۱)، یکی از چالش‌های قانونی عدم توسعه بیمه اجتماعی روستاییان را نبود قوانین و مقررات و تعاریف مناسب در این زمینه اعلام کردند.

۱۴. عوامل مرتبط با بیمه

بر اساس تحقیقات (شفیعی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۱)، روستاییان برای بهره‌مندی از خدمات بیمه اجتماعی و مزایای آن باید به کارگزاران بیمه دسترسی داشته باشند و به سهولت با آن‌ها ارتباط برقرار کنند. هنگامی که فرد روستایی از چگونگی فرآیند بیمه شدن و تعرفه‌های بیمه آگاهی کافی

دادند که متغیر سطح آگاهی از بیمه اجتماعی دارای تأثیری معنادار بر پذیرش بیمه می‌باشد و هر چه سطح آگاهی از بیمه اجتماعی بیشتر باشد، پذیرش بیمه اجتماعی از سوی روستاییان راحت‌تر صورت می‌پذیرد.

۱۰. عوامل اقتصادی

یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار بر توسعه بیمه اجتماعی روستاییان عوامل اقتصادی می‌باشند. بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر تأثیر بسیار زیادی بر ایجاد امنیت مالی روستاییان دارد و بیمه باعث می‌شود که روستاییان در زندگی خود یک امنیت مالی را احساس کنند (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۱). در پژوهش آنجلینی و هیروس^۱ (۲۰۰۴) ضعف منابع تولید عامل اصلی عدم پذیرش بیمه در اقتصاد غیر رسمی عنوان شده است. در تحقیق رامش^۲ (۲۰۰۷)، عوامل متعدد مرتبط با درآمد خانوار (مانند، تعداد شاغلان خانوار، فعالیت خارج از مزرعه، تنوع شغلی و دارایی‌های تولیدی) در یک مولفه به نام توان اقتصادی خانوار خلاصه شده است که در مدل تحلیل عاملی پذیرش بیمه اجتماعی، به صورت عامل اول مطرح می‌شود. در پژوهش جابلونسکا^۳ (۲۰۰۵)، درآمد کشاورزان، نوع فعالیت کشاورزی و بهره‌وری تولید بر پذیرش بیمه اجتماعی دارای تأثیر معنادار می‌باشند.

۱۱. عوامل ساختاری

شایان ذکر است که یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر توسعه بیمه اجتماعی عوامل ساختاری می‌باشند. به عنوان مثال ثبت نام روستاییان در بیمه اجتماعی به عنوان بیمه اختیاری، با جذب نیروهای متخصص و متعهد که مقدمات ایجاد تعهد آنان نیز باید به شکل دستورالعمل‌هایی تدوین شود، باعث می‌شود تا به خصوص در مناطقی که دچار آگاهی پایین اجتماعی اند و همچنین در مناطقی که از نظر جغرافیایی صعب العبورند، با آموزش و اقدام این گروه، سختی‌ها و مشقت‌ها رفع شود (رضوانی و عزیزی، ۱۳۹۱).

1. Anglini and Hirose
2. Ramesh
3. Jablinska

نداشته باشد، احتمال تحت پوشش قرار گرفتن او به مراتب بسیار کم است. همچنین وقتی سطح اعتماد روستاییان به دولت و نهادهای بیمه‌گر بیشتر و هزینه‌های جانبی بیمه نسبت به درآمد افراد روستایی متناسب باشد، فرد روستایی تمایل بیشتری برای تحت پوشش قرار گرفتن بیمه‌اجتماعی از خود نشان می‌دهد.

روش شناسی پژوهش

این تحقیق با موضوع شناسایی عوامل موثر بر عدم تمديد بیمه‌اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور جزء تحقیقات توصیفی می‌باشد، تحقیقات توصیفی هم جنبه کاربردی دارند و هم جنبه مبنایی که در بعد کاربردی از نتایج این تحقیقات در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌ها و همچنین برنامه‌ریزی‌ها استفاده می‌شود. همچنین پژوهش حاضر از لحاظ روش جمع‌آوری داده‌ها، تحقیق پیمایشی و به صورت مقطعی اجرا می‌شود و دارای ماهیت کیفی و کمی (آمیخته) می‌باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر به شرح ذیل می‌باشد:

الف) بخش کیفی: در این تحقیق جامعه آماری بخش کیفی شامل خبرگانی است که دارای تخصص علمی و سابقه کاری در حوزه بیمه و آشنا به مقوله بیمه‌اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر می‌باشند که در برگیرنده اساتید دانشگاهی با تخصص بیمه و مدیران و مسئولین صندوق بیمه‌اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور می‌باشد.

ب) بخش کمی: در این تحقیق جامعه آماری بخش کمی شامل بیمه‌شدگان صندوق بیمه‌اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور که در سال ۱۳۹۹ از خدمات این صندوق بهره بردند، می‌باشند که به دلیل عدم دسترسی نامحدود در نظر گرفته شد.

نمونه آماری تحقیق حاضر به شرح ذیل می‌باشد:

الف) بخش کیفی: در این بخش از روش نمونه‌گیری گلوله برفی برای انتخاب نمونه استفاده خواهد شد که تعداد نمونه بستگی به میزان مشارکت خبرگان در پژوهش حاضر دارد. بنابراین ۱۵ نفر خبره در این پژوهش مورد

بررسی قرار گرفت.

ب) بخش کمی: در این بخش از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با استفاده از جدول مورگان و کرجسی به تعداد ۳۸۴ نفر استفاده شد.

در این تحقیق در ابتدا ادبیات نظری در این خصوص از طریق مطالعات کتابخانه‌ای که شامل مطالعه پایان‌نامه‌های مشابه کار شده در این زمینه، همچنین مقالات معتبر داخلی و خارجی اعم از الکترونیکی و غیر الکترونیکی، ارائه شده در همایش‌ها و مجلات معتبر علمی، پایگاه‌های اطلاعاتی و نهایتاً وب سایت‌ها و استفاده از کتاب‌های الکترونیکی و غیر الکترونیکی می‌باشد که طی آن عوامل موثر بر عدم تمديد بیمه‌اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور از آن‌ها استخراج گردید.

مراحل پژوهش حاضر بر اساس پیشنهاد فاول (۱۹۷۸)، به‌طور خلاصه:

- تشکیل تیم اجرا و نظارت بر انجام دلفی؛
- گزینش یک یا چند هیئت (پنل) جهت شرکت در فعالیت‌ها. اعضاء این هیئت‌ها معمولاً کارشناسان و خبرگان قلمرو پژوهش هستند.
- راه‌اندازی فعالیت‌های تنظیم پرسشنامه برای دور اول؛
- بررسی پرسشنامه از دید نوشتاری (رفع ابهامات استنباطی و غیره)؛
- ارسال نخستین پرسشنامه به اعضاء هیئت‌ها؛
- واکاوی پاسخ‌های رسیده در دور نخست؛
- آماده کردن پرسشنامه دور دوم (با بازنگری‌های مورد نیاز)؛
- ارسال پرسشنامه دور دوم برای اعضاء هیئت‌ها؛
- واکاوی پاسخ‌های رسیده در دور دوم (مراحل ۷ الی ۹ تا دستیابی به پایداری در پاسخ‌های دریافتی ادامه می‌یابد)؛
- آماده‌سازی گزارش توسط تیم پردازش‌گر؛
- در صورت نرسیدن به نتایج مورد نظر فاز دوم و بعد سوم دوباره تکرار می‌شود تا جایی که اعضاء پانل دلفی به اتفاق نظر برسند.

بر اساس تحقیقات، روستاییان برای بهره‌مندی از خدمات بیمه‌اجتماعی و مزایای آن باید به کارگزاران بیمه دسترسی داشته باشند و به سهولت با آن‌ها ارتباط برقرار کنند. هنگامی که فرد روستایی از چگونگی فرآیند بیمه شدن و تعرفه‌های بیمه آگاهی کافی نداشته باشد، احتمال تحت پوشش قرار گرفتن او به مراتب بسیار کم است

بررسی رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر مؤلفه‌های عدم تمديد بیمه‌اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار همدان می‌پردازد.	یافته‌های پژوهش اولویت‌بندی مؤلفه‌های عدم تمديد بیمه‌اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور چگونه است؟ جدول شماره ۱ با استفاده از آزمون فریدمن^۱ به
---	---

جدول شماره ۱: رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر مؤلفه‌های عدم تمديد بیمه‌اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور

عوامل	میانگن رتبه	اولویت بندی	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری
بی تفاوتی کارگزاران درخصوص بیمه‌شدگان	۷/۵۶	۱۰	۶۷۱/۹۵۷	۱۵	۰/۰۰۱
فقدان مزایای کوتاه مدت	۱۰/۴۳	۳			
ضعف فرهنگی و اجتماعی جامعه هدف نسبت به بیمه	۱۰/۱۷	۵			
ضعف ضوابط، قوانین و دستورالعمل‌ها	۱۰/۲۶	۴			
عدم اطلاع‌رسانی صحیح از خدمات صندوق	۱۰/۴۶	۱			
وضعیت اقتصادی ضعیف بیمه‌شدگان در پرداخت حق بیمه	۱۰/۴۵	۲			
عدم آگاهی جامعه هدف از وضعیت مالی و سرمایه‌گذاری صندوق	۶/۷	۱۴			
سازمان‌دهی نامناسب کارگزاران در مناطق	۶/۶۳	۱۶			
عدم شفافیت در ساختار صندوق در بخش خصوصی و دولتی	۷/۴۴	۱۲			
کمبود نیروی انسانی	۶/۶۳	۱۵			
میزان تحصیلات پائین جامعه هدف	۷/۷۴	۹			
بی‌اعتمادی درخصوص آینده صندوق	۹/۳۴	۶			
ضررهای مالی ناشی از بلایایی طبیعی	۷/۲۷	۱۳			
عدم بهره‌گیری از مکانیزم‌های نوآورانه مانند، نرم‌افزارهای کاربردی و سامانه‌های پیامکی جهت تسهیل در امور	۸/۵۳	۸			
پایین بودن کیفیت ارائه خدمات	۸/۹۲	۷			
تفاوت‌های جنسیتی	۷/۴۹	۱۱			

جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که عامل عدم اطلاع‌رسانی صحیح از خدمات صندوق بیشترین میانگین رتبه را به دست آورده است. این امر گویای آن است که عامل عدم اطلاع‌رسانی صحیح از خدمات صندوق بیشترین میزان	تاثیر را بر مؤلفه‌های عدم تمديد بیمه‌اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور داشته است. در صورتی که کمترین اولویت مربوط به عامل سازمان‌دهی نامناسب کارگزاران در مناطق می‌باشد. از طرفی، سطح معناداری
1. Friedman Test	

یافته جانبی پژوهش تفاوت متغیرها براساس جنسیت

برای بررسی مقایسه متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور براساس جنسیت از آزمون یو من ویتنی^۲ استفاده می شود. جدول شماره ۲ به بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش بین زنان و مردان می پردازد.

بدست آمده از آماره خی دو از آزمون فریدمن، گویای این مطلب است که درصد خطای تائید اثر معناداری آزمون فوق با سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می باشد و لذا رتبه بندی عوامل موثر بر مؤلفه های عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور، مورد تائید قرار می گیرد.

جدول شماره ۲: بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش براساس جنسیت

متغیر	گروه	میانگین رتبه	مجموع رتبه	مقدار آزمون یو من ویتنی	آماره Z	سطح معناداری
عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور	مرد	۱۹۴/۶۵	۵۳۱۳۹/۵	۱۲۶۵۳/۵	-۱/۶۳۳	۰/۱۰۳
	زن	۱۷۴/۱۷	۱۸۱۱۳/۵			

و عشایر کشور، خلق و خو و تصمیم گیری مالی بین دو گروه زنان و مردان رابطه معناداری وجود ندارد.

تفاوت متغیرها براساس نواحی کشور

برای بررسی مقایسه متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور براساس نواحی کشور از آزمون کروسکال-والیس^۲ استفاده می شود. جدول شماره ۳ به بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش بین شرکت کنندگان در نواحی مختلف کشور می پردازد.

جدول شماره ۲ گویای این مطلب است که میانگین رتبه متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور و تصمیم گیری مالی در مردان بیشتر از میانگین رتبه متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور و تصمیم گیری مالی در زنان است. از طرفی در متغیر خلق و خو میانگین رتبه در زنان بیشتر از مردان می باشد. همچنین از آنجا که سطح معناداری به دست آمده از آماره Z آزمون یو من ویتنی بیشتر از ۰/۰۵ می باشد، لذا با سطح اطمینان ۹۵ درصد بین متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان

دومین عامل تاثیر گذار بر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، وضعیت اقتصادی آنان در پرداخت حق بیمه می باشد. روستاییان و عشایری که خود صاحب زمین کشاورزی و دام هستند و منبع درآمد آنها نیز همین دارایی ها می باشد اختیار عمل بیشتری نسبت به درآمد خود دارند و می توانند با برنامه ریزی، میزان هزینه های امور بیمه ای را تامین کنند

جدول شماره ۳: بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش نواحی کشور

متغیر	نواحی	میانگین رتبه	آماره H	درجه آزادی	سطح معناداری
عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور	شمال	۶۲/۰۲	۱۲۶/۸۵۵	۴	۰/۰۰۱
	جنوب	۲۸۲/۰۵			
	شرق	۲۶۰/۸			
	غرب	۱۷۲/۷۳			
	مرکزی	۱۸۹/۶۲			

1. Mann-Whitney Test
2. Kruskal-Wallis H

موفقیت هنر برقراری
ارتباط و ترویج
فناوریهای نوین به مناطق
روستایی معمولاً دارای
ماهیت غیر ملموس و
غیربصری است. همچنین
استفاده روستاییان از
خدمات ترویجی در
کشورهای آسیایی صرفه
جویی در هزینه‌ها را
به دنبال داشته است.
پس توانایی در برقراری
ارتباط و ارائه خدمات
ترویجی و آموزشی
می‌تواند صرفه جویی
در هزینه‌ها را در جوامع
روستایی به دنبال داشته
باشد. بیمه اجتماعی در
مناطق روستایی، به
ویژه در مناطق با توسعه
انسانی پایین، فعالیت
نوظهوری است و نیازمند
شناساندن ابعاد مختلف
به جامعه هدف است

تفاوت متغیرها براساس گروه سنی

برای بررسی مقایسه متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور براساس گروه سنی از آزمون کروسکال-والیس استفاده می‌شود. جدول شماره ۴ به بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش بین شرکت کنندگان در گروه‌های سنی متفاوت می‌پردازد.

جدول شماره ۳ گویای این مطلب است که میانگین رتبه ناحیه جنوب کشور بیشتر از سایر نواحی در متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور است. همچنین از آنجا که سطح معناداری به دست آمده از آماره H آزمون کروسکال-والیس کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، لذا با سطح اطمینان ۹۵ درصد بین متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور و نواحی کشور تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۴: بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش براساس گروه سنی

متغیر	گروه سنی	میانگین رتبه	آماره H	درجه آزادی	سطح معناداری
عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور	کمتر از ۳۰ سال	۱۹۵/۳	۷/۱۶	۴	۰/۱۲۸
	۳۱ الی ۴۰ سال	۱۹۲/۵۷			
	۴۱ الی ۵۰ سال	۱۹۴/۰۳			
	۵۱ الی ۶۰ سال	۱۴۳/۳۷			
	بیشتر از ۶۱ سال	۲۶۵/۵			

گروه‌های سنی تفاوت معناداری وجود ندارد.

تفاوت متغیرها براساس تحصیلات

برای بررسی مقایسه متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور براساس تحصیلات از آزمون کروسکال-والیس استفاده می‌شود. جدول شماره ۵ به بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش بین شرکت کنندگان براساس تحصیلات آنان می‌پردازد.

جدول شماره ۴ گویای این مطلب است که میانگین رتبه گروه سنی بیشتر از ۶۱ سال در متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور بیشتر از میانگین رتبه این متغیرها در گروه‌های سنی دیگر است. همچنین از آنجا که سطح معناداری به دست آمده از آماره H آزمون کروسکال-والیس بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد، لذا با سطح اطمینان ۹۵ درصد بین متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور و

جدول شماره ۵: بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش براساس تحصیلات

متغیر	گروه	میانگین رتبه	آماره H	درجه آزادی	سطح معناداری
عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور	زیر دیپلم	۱۹۱/۸۳	۱۷/۲۲	۴	۰/۰۰۲
	دیپلم	۱۷۹/۹۴			
	فوق دیپلم	۱۴۴/۱۴			
	لیسانس	۲۰۳/۱۹			
	فوق لیسانس و بالاتر	۲۲۴/۴۱			

تحصیلات تفاوت معناداری وجود دارد.

تفاوت متغیرها براساس سابقه بیمه

برای بررسی مقایسه متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور براساس سابقه بیمه از آزمون کروسکال-والیس استفاده می‌شود. جدول شماره ۶ به بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش بین شرکت کنندگان با سابقه بیمه متفاوت می‌پردازد.

جدول شماره ۵ گویای این مطلب است که میانگین رتبه سطح تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر در متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور بیشتر از سایر سطوح تحصیلات می‌باشد است. از طرفی مشاهده می‌شود که سطح معناداری متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور کمتر از ۰/۰۵ بوده، پس با سطح اطمینان ۹۵ درصد بین متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور و سطح

جدول شماره ۶: بررسی مقایسه متغیر اصلی پژوهش براساس سابقه بیمه

متغیر	سابقه بیمه	میانگین رتبه	آماره H	درجه آزادی	سطح معناداری
عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور	کمتر از ۱ سال	۱۹۶/۰۲	۱۸/۹۵۵	۴	۰/۰۰۱
	۱ الی ۳ سال	۱۷۷/۸۷			
	۳ الی ۵ سال	۲۰۸/۲۱			
	۵ الی ۱۰ سال	۱۳۴/۳۲			
	بیشتر از ۱۰ سال	۱۹۱/۰۷			

بحث و نتیجه گیری

با توجه به سوال پژوهش که به چگونگی اولویت بندی عوامل موثر بر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر می‌پردازد، می‌توان گفت که به ترتیب سه عامل اصلی و تاثیرگذار نسبت به دیگر عوامل موثر بر عدم تمديد بیمه اجتماعی به کشاورزان، روستاییان و عشایر شامل عدم اطلاع رسانی صحیح از خدمات صندوق، وضعیت اقتصادی ضعیف بیمه شدگان در پرداخت حق بیمه و فقدان مزایای کوتاه مدت هستند. در همین راستا نتایج پژوهش های حسین نژاد میر و همکاران (۱۳۹۵)، رحمانی کرچگانی (۱۳۹۵)، رحیمیان (۱۳۹۳)، ژنگ و همکاران (۲۰۱۸)، یانگ (۲۰۱۸) و پاراپوراو (۲۰۱۷) همسو با نتایج حاصله می‌باشند. زیرا ایشان در پژوهش های خود عواملی را که بر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر مؤثر می‌باشد را بررسی و طبقه بندی کرده اند. بنابراین از قیاس یافته های پژوهش های پیشین و سوال پژوهش حاضر به این نتیجه می‌رسیم که براساس

جدول شماره ۶ گویای این مطلب است که میانگین رتبه سابقه بیمه ۳ الی ۵ سال در متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر بیشتر از میانگین رتبه این متغیرها در سایر سوابق است. همچنین از آنجا که سطح معناداری به دست آمده از آماره H آزمون کروسکال-والیس کمتر از ۰/۰۵ می‌باشند، لذا با سطح اطمینان ۹۵ درصد بین متغیر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر کشور و سابقه بیمه تفاوت معناداری وجود دارد.

بیمه اجتماعی در مناطق روستایی، به ویژه در مناطق با توسعه انسانی پایین، فعالیت نوظهوری است و نیازمند شناساندن ابعاد مختلف به جامعه هدف است. در این میان، تبلیغات روشن و صریح، از مجاری مطمئن، ارتباطات مؤثر در جامعه روستایی و عشایری است

نسبت به بیمه، شکل نمی‌گیرد. به عبارتی اگر یک کشاورز، دیگر قصد نداشته باشد کشاورزی کند، مشاهده می‌کند که با اجاره دادن زمین‌های خود، درآمد بیشتری نسبت به مستمری دریافتی از صندوق بیمه اجتماعی خواهد داشت و درک مناسبی از این که بیمه، تنها در این مورد به کمک او نخواهد آمد و به واسطه همین بیمه ممکن است مزایای دیگری به جز دریافت حقوق بازنشستگی شامل او شود ندارد. دلیل این تفکر، ضعف صندوق و کارگزاران در آگاه ساختن افراد از مزایای کوتاه مدت و بلندمدت بیمه می‌باشد. در نتیجه عدم اطلاع رسانی صحیح از خدمات بیمه به این صورت بر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر تأثیر می‌گذارد. دومین عامل تأثیرگذار بر عدم تمديد بیمه اجتماعی

اولویت بندی عوامل موثر بر عدم تمديد بیمه اجتماعی به کشاورزان، روستاییان و عشایر مشخص شد که به ترتیب عوامل عدم اطلاع رسانی صحیح از خدمات صندوق، وضعیت اقتصادی ضعیف بیمه شدگان در پرداخت حق بیمه و فقدان مزایای کوتاه مدت، بیشترین تأثیر را بر عدم تمديد بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر دارند. علت آن است که نه تنها دیگر در کشور ما بلکه در کشورهای توسعه یافته نیز بیمه جزو اولویت‌های اول و دوم تمام اقشار جامعه نمی‌باشد، این به معنی عدم درک کافی از مزایای بیمه در زندگی اجتماعی است. با این پیش فرض میزان آگاهی روستاییان و عشایر کشور نسبت به خدمات بیمه بسیار پایین تخت تخمین زده می‌شود. از طرفی در برخی موارد به دلیل اطلاع رسانی غلط، نوع نگرش مطلوبی در افراد

درآمد و دارایی‌های کشاورزان و عشایر می‌باشند، صندوق بیمه می‌تواند تمهیداتی را برای جبران خسارت وارده بر آنان در نظر بگیرد. بنابراین مشاهده می‌شود که وجود خدمات کوتاه‌مدت از انتظارات کشاورزان و عشایر میباشد و فقدان این مزایا بر عدم تمدید بیمه اجتماعی، کشاورزان، روستاییان و عشایر موثر می‌باشد.

منابع منابع فارسی

- ایروانی، ه. و همکاران. (۱۳۸۵). عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه گندم در شهرستان تفرش. *مجله علوم کشاورزی ایران*، ۳۷ (۱).
- بیگدلی، ا.؛ و صدیقی، ح. (۱۳۸۹). بررسی رفتار پذیرش روش‌های کشاورزی پایدار توسط مددکاران ترویجی استان قزوین. *مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران*، ۳ (۲)، ۴۰۵-۴۱۲.
- جمشیدی، ع.؛ طرفی علیوی، ع.؛ جمشیدی، م. و سوری، ف. (۱۳۹۱). تاثیر عملکرد مهندسين ناظر طرح خودکفای گندم در شهرستان دهلران. *پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، ۱۵ (۱)، ۳۴-۴۱.
- حسین نژاد میر، نسرين (۱۳۹۵). *واکاوی موانع و راهکارهای توسعه بیمه کشاورزی کشور دولتی - وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری - دانشگاه لرستان - دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی - آکارشناسی ارشد*.
- حسینی، ر.؛ مظفری، م. (۱۳۹۵). *آینده پژوهی. راهکاری برای ارتقای صنعت گردشگری در ایران*.
- رحمانی کرچگانی، محمد (۱۳۹۵). *واکاوی موانع و راهکارهای توسعه بیمه کشاورزی کشور دانشگاه لرستان، دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی. پارسای داخل کشور، پایان نامه کارشناسی ارشد*.
- رحیمیان، مهدی (۱۳۹۳). *واکاوی موانع فراروی پذیرش بیمه کشاورزی در شهرستان کهگیلویه دانشگاه لرستان. دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی*.
- رضوانی، محمدرضا؛ عزیزی، فاطمه (۱۳۹۲). *بررسی چالش‌های بیمه اجتماعی روستائیان و عشایر در کشور. نشریه رفاه اجتماعی*، ۱۳ (۴۸)، ۲۷۱-۳۱۱.

کشاورزان، روستاییان و عشایر، وضعیت اقتصادی آنان در پرداخت حق بیمه می‌باشد. روستاییان و عشایری که خود صاحب زمین کشاورزی و دام هستند و منبع درآمد آنها نیز همین دارایی‌ها می‌باشد اختیار عمل بیشتری نسبت به درآمد خود دارند و می‌توانند با برنامه‌ریزی، میزان هزینه‌های امور بیمه‌ای را تامین کنند. اما افرادی نیز هستند که برای یک کارفرمای مشخص، کشاورزی یا دامداری می‌کنند، با امید به این که مشمول قانون کار هستند و کارفرما باید آنها را بیمه کند، خود آنان به دنبال استفاده از خدمات بیمه نخواهند بود. در این حالت بی‌توجهی کارفرما نسبت به بیمه نیروهای خود و بی‌خبری فرد، از تمدید بیمه‌نامه توسط شخص جلوگیری می‌کند. بنابراین عدم وجود دارایی‌هایی مانند زمین، باغ و دام برای افراد، بر وضعیت اقتصادی و معیشت آنان تاثیر می‌گذارد و موجب عدم توانایی فرد در تمدید بیمه‌نامه و یا عدم آگاهی لازم نسبت به امور بیمه‌ای خود خواهد شد و در نهایت، با نتیجه گیری از مطالب مطرح شده، مشخص می‌شود که وضعیت اقتصادی بیمه شدگان در پرداخت حق بیمه می‌تواند نقش مهمی در عدم تمدید بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر ایفا می‌کند.

همچنین، سومین عامل مؤثر بر عدم تمدید بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر، فقدان خدمات کوتاه مدت عنوان شده است. زندگی کشاورزان، روستاییان و عشایر، همواره مسائل و کشمکش‌های خاص خود را دارد. مهمترین مسئله‌ای که همه اقشار جامعه با آن درگیر هستند، هزینه‌های درمانی می‌باشد. روستاییان و عشایر نیز به دلیل سبک زندگی دشوار، این موضوع دغدغه مهم تری برای آنان می‌باشد. حمایت‌های درمانی در مواردی چون بیماری‌های سخت، بارداری و یا حوادث، از جمله خدمات کوتاه‌مدت بسیار کارآمد برای این قشر تاثیر گذار بر جامعه می‌باشد. از دیگر مواردی که روستاییان، کشاورزان و عشایر ممکن است با آن روبه‌رو شوند رخدادهای ناگهانی برای اموال و دارایی‌های آنان است، مانند از بین رفتن محصول به دلایل مختلف و یا از دست دادن بخش زیادی از دام‌ها به دلایل بیماری یا حمله حیوانات مهاجم. از آنجایی که محصولات و دام منبع

نبود تبلیغات کافی از مجاری معتمد جامعه هدف، توسط مجریان بیمه، موجب شده است تا مزایای وجود بیمه برای افراد روستایی و عشایری به خوبی روشن نباشد، همچنین در این شرایط، اعتماد لازم به کارگزاران ایجاد نشده و در نتیجه نسبت بیمه‌شدگان به جمعیت هدف در سطح پایین باقی می‌ماند

موفقیت هنر برقراری
ارتباط و ترویج
فناوریهای نوین به
مناطق روستایی معمولاً
دارای ماهیت غیر
ملموس و غیربصری
است. همچنین استفاده
روستاییان از خدمات
ترویجی در کشورهای
آسیایی صرفه جویی
در هزینه‌ها را به دنبال
داشته است. پس توانایی
در برقراری ارتباط و
ارائه خدمات ترویجی و
آموزشی می‌تواند صرفه
جویی در هزینه‌ها را در
جوامع روستایی به دنبال
داشته باشد

ganization.

- Parappurathu, S., Ramachandran, C., Gopalakrishnan, A., Kumar, D., Poddar, M. K., Choudhury, M., ... & Sunil, P. V. (2017). What ails fisheries insurance in India? An assessment of issues, challenges and future potential. *Marine Policy*, 86, 144-155.
- Ramesh, T. V. (2007). *Rural Initiative, micro-Insurance*, School of Statistics, Central University of Finance and Economics. Xueyuan South Rd, Haidian District, Beijing, China.
- Ravallion, M., and Shubham, Ch., (1997). *Risk and Insurance in Village*.
- Werner, M., (2005). *Washington, Agriculture Insurance Revisited: New Development and Perspectives in Latin American and the Caribbean 1*.
- Yang, M. (2018). Demand for social health insurance: Evidence from the Chinese New Rural Cooperative Medical Scheme. *China Economic Review*, 52, 126-135.
- Zheng, H., Mu, H., Zhao, X. (2018). Evaluating the demand for aquaculture insurance: An investigation of fish farmers' willingness to pay in central coastal areas in China. *Marine Policy*, 96, 152-162.

- رنایی، م و همکاران. (۱۳۷۹). تأثیر فقر و نابرابری بر کارایی سیاست‌های کلان اقتصادی فقر در ایران، مجموعه مقالات دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی.
- شریفی، محمد امین؛ حسینی، محمود (۱۳۸۸). عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه اجتماعی در میان کشاورزان: مطالعه موردی شهرستان‌های قروه و دهگلان، استان کردستان. نشریه روستا و توسعه، ۱۲(۲)، ۳۷-۶۷.
- شفیع زاده، حمید؛ مجردی، غلامرضا؛ کرمی دهکردی، اسماعیل (۱۳۹۱). عوامل مؤثر بر نهادینه سازی بیمه اجتماعی در روستاهای شهرستان کبودرآهنگ. نشریه پژوهشهای روستایی، ۳(۴)، ۱۸۹-۲۱۴.
- عظیمی، ح. (۱۳۷۹). وضعیت موجود اقتصادی کشور و چشم انداز اقتصادی اجتماعی ایران در برنامه سوم توسعه.
- غلامرضایی، سعید؛ کاکولوند، نرگس؛ فراشی، زینب و حسین نژادمیر، نسرين (۱۳۹۵). تأثیر بیمه اجتماعی بر رفاه روستاییان و عشایر کشور، دهمین کنگره پیشگامان پیشرفت، تهران، مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، https://www.civilica.com/Paper-KPIP10-KPIP10_188.html
- فتحی، س. (۱۳۹۴). تحلیل تحولات سبک زندگی و عوامل مؤثر بر آن در مناطق روستایی استان زنجان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زنجان.
- لیزکوک، م. (۱۳۸۴). سبک‌های رهبری مدیران زن و مرد. ترجمه مهدی ایران نژاد پاریزی، نشر مدیران تهران، ۱۲۴.
- موسسه پژوهش‌های برنامه ریزی و اقتصاد کشاورزی (۱۳۸۳). تأمین اجتماعی روستاییان (تجارب کشورهای منتخب). تهران، وزارت جهاد کشاورزی، چاپ اول.

منابع لاتین

- Abu samah, B., D.silva, J.L., Mohamed shaf-fril, H.A.,man, N. and Azman A. (2012). Malaysian contract farmers. attitude towards sustainable agriculture. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*, 2(9), 9205-9210.
- Angelini, J., & Hirose, K. (2004). Extension of Social Security Converge for the informal economy in Indonesia. *international Labor or-*